

ćwiczenia nr 1: wielkości podstawowe

wersja z 10 października 2007

1. Ciśnienie atmosferyczne na szczycie Kasprowego Wierchu wynosi 746hPa. Wyrazić tę wartość w mmHg, at oraz atm.
2. Jeden z popularnych napojów gazowanych w wersji light jest produktem, który aż o kilkadziesiąt razy obniżył swoją kaloryczność. Puszka 0,3l dostarcza organizmowi 1kcal, podczas gdy ta sama objętość zwykłego napoju aż 138kcal. Jaka jest wartość energetyczna puszek o pojemności 0,5l obu napojów w mJ (milidżulach) i kJ (kilodżulach)?
3. Piwo jasne pełne posiada kaloryczność 112,5kcal/butelkę (0,5l) podczas gdy mleko pełnotłuste 1,36MJ/l. Który produkt jest bardziej kaloryczny?
4. Popularne napoje wysokokowe sprzedawane są w Polsce najczęściej w butelkach 0,5l. Ile to jest hektolitrow a ile mikrolitrow?
5. Szybkość przepływu wody w rurociągu wynosi 25l/min. Ile to jest w m³/godz?
6. Wydajność ujęcia wody, z której produkuje się piwo, dla jednego z browarów wynosi 0,96m³/dobę. Z tego jedynie 60% wody zużywane jest do produkcji piwa. Ile butelek o pojemności 0,33l może wyprodukować ten browar w ciągu miesiąca?
7. Jeden mol substancji to 6,023·10²³ atomów lub cząsteczek. Ile teramoli (Tmol) i pikomoli (pmol) stanowi jeden atom lub cząsteczka?
8. Obliczyć masy molowe następujących związków: H₂SO₄, AlPO₄, C₆H₁₂O₆, C₁₅H₃₂O₄.
9. Obliczyć bezwzględną masę cząsteczek: kwasu azotowego(V), octanu sodu, chlorku żelaza(III). Wynik podać w gramach oraz w tonach.
10. Ile moli potasu, wodoru, siarki i tlenu jest zawarte w 1molu wodorosiarczanu(IV) potasu?
11. Ile moli chloru i wapnia zawarte jest w 0,543mola chlorku wapnia?
12. Ile atomów siarki znajduje się w 23g tego pierwiastka?
13. Ile atomów wodoru znajduje się w 5g wody?
14. Ile atomów złota zawiera 10cm³ tego metalu ($\rho = 19300 \text{ kg/m}^3$)
15. W reakcji spalania glukozy (C₆H₁₂O₆) powstaje tlenek węgla(IV) i woda. Jak będzie wyglądało równanie tej reakcji? Dobrać jego współczynniki.
16. Dobrać współczynniki (uzgodnić strony równania) w następujących przykładach:
 $NH_3 + O_2 = N_2 + H_2O$
 $NH_3 + O_2 = NO + H_2O$
 $NH_3 + O_2 = NO_2 + H_2O$
 $N_2O + NH_3 = N_2 + H_2O$
 $H_2S + O_2 = SO_2 + H_2O$
 $NO_2 + H_2 = N_2 + H_2O$
 $H_2SO_4 + Al(OH)_3 = Al_2(SO_4)_3 + H_2O$
 $K_3PO_4 + MgSO_4 = Mg_3(PO_4)_2 + K_2SO_4$
17. Ułożyć równania reakcji całkowitego (do dwutlenku węgla i wody) spalania takich związków jak: C₂H₄, C₆H₆, C₄H₁₀, C₅H₁₀, C₁₄H₃₀.
18. Ile gramów siarczku żelaza(II) powstanie w reakcji 24g siarki z żelazem?
19. W celu otrzymania chlorowodoru zmieszano 4 litry wodoru i 3dm³ chloru. Oblicz objętość gazów po reakcji (Wszystkie objętości odnoszą się do warunków normalnych).
20. Oblicz ile m³ CO₂ i pary wodnej powstanie w wyniku całkowitego spalania 2,5kg metanu (Ilości gazów odnoszą się do warunków normalnych)?
21. Z rozkładu 15,8g wodorowęglanu amonu ((NH₄)HCO₃) otrzymano 3,6g pary wodnej, i 4,48 litra dwutlenku węgla. Trzecim produktem rozkładu jest amoniak. Obliczyć objętość otrzymanego amoniaku, jeżeli jego gęstość w temperaturze pomiaru wynosi 0,76 g/dm³, a gęstość dwutlenku węgla wynosi 1,96 g/dm³.
22. Po spaleniu 11,2 litra (warunki normalne) gazowego węglowodoru otrzymano 27 g pary wodnej i 44 g dwutlenku węgla. Podać wzór cząsteczkowy tego węglowodoru.
23. Jaka ilość wody (w mg) zawarta jest w 10 g następujących soli uwodnionych: ZnSO₄ · 6H₂O, CrCl₃ · 6H₂O, BaSiO₃ · 6H₂O.
24. 55g magnezu reaguje z 12dm³ tlenu dając tlenek magnezu (MgO). Ile w tej reakcji powstanie produktu (Ilości gazów odnoszą się do warunków normalnych)?
25. Jaką objętość (w warunkach normalnych) zajmą substraty (azot i wodór) do syntezy 8g amoniaku?
26. Ułożyć i uzgodnić równania reakcji powstawania fosforowodoru (PH₃) i wodorofosforanu (I) potasu (KH₂PO₂) w wyniku działania gorącego ługu potasowego na biały fosfor.

27. Który ze związków jest bogatszy w żelazo: syderyt ($FeCO_3$) czy piryt (FeS)?
28. Ile gramów FeO oraz CO_2 znajduje się w $0,7\text{mol } FeCO_3$?
29. W odpowiednich warunkach $2,0718\text{mg}$ ołowiu wytworzyło $2,2318\text{mg}$ tlenku. Oblicz stosunek wagowy $Pb : O$ w powstałym związku oraz zawartość ołowiu w tlenku (w %).
30. Z $0,2998$ tony bromku cynku otrzymano $0,5$ tony bromku srebra. Obliczyc masę atomowa cynku wiedząc, że masa atomowa srebra jest równa $107,87$ a bromu $79,94\text{g/mol}$.
31. Ile moli gazowego amoniaku można wydzielić z $0,035\text{kg}$ chlorku amonowego?
32. $1,53$ mola cynku roztworzono w kwasie siarkowym(V). Ile moli wodoru wydzieli się w tej reakcji? Ile to jest gramów a ile m^3 (w odniesieniu do warunków normalnych) wodoru?
33. Podczas spalania $1 \cdot 10^{-3}\text{m}^3$ pewnego węglowodoru gazowego utworzyło się 1000cm^3 dwutlenku węgla i $2 \cdot 10^{-3}\text{m}^3$ pary wodnej. Ustalić wzór cząsteczki tego węglowodoru wiedząc, że jego objętość i objętości produktów zmierzono w warunkach normalnych.
34. Jaka objętość tlenu jest potrzebna do spalania 3000l (litrów) mieszaniny gazów o następującym składzie objętościowym: 40% wodoru, 10% metanu, 10% tlenku węgla, 20% dwutlenku węgla, 15% azotu i 5% etanu?
35. Obliczyć liczbę cząstek w 1ml gazu w warunkach normalnych.
36. Uzupełnić równania i dobrać odpowiednie współczynniki stechiometryczne:
 $?NaOH + FeSO_4 = Na_2SO_4 + ?$
 $Al_2(SO_4)_3 + ?Ca(OH)_2 = 3CaSO_4 + ?$
 $FeCl_3 + ?Ca(OH)_2 = 3CaCl_2 + ?$
 $?H_3PO_4 + ?Ca(OH)_2 = Ca(H_2PO_4)_2 + ?$
37. Proces bakteryjnego utleniania amoniaku w glebie (nitryfikacja) przebiega w dwu stadiach: a) amoniak jest utleniany tlenem powietrza do kwasu azotowego(III), b) kwas azotowy(III) utlenia się do kwasu azotowego(V). Napisać cząstkowe i sumaryczne równania reakcji.
38. Mieszanina stężonego kwasu solnego i azotowego(V), w stosunku objętościowym $3:1$ nazywana jest woda królewska. Reaguje ona z wytworzeniem chlorku nitrozyłu $NOCl$, wolnego chloru i wody. Ułożyć równania reakcji.
39. Przy eksploatacji uboższych pokładów złotoносnych traktuje się rozdrobnioną rudę rozcieńczonym roztworem cyjanku potasowego (KCN) z dostępem tlenu powietrza. Metaliczne złoto przechodzi do roztworu jako dwucyjanozłocian(I) potasu $K[Au(CN)_2]$ przy czym powstaje także wodorotlenek potasowy. Ułożyć odpowiednie równania reakcji.
40. Kości zawierają 58% fosforanu(V) wapnia oraz 2% fosforanu(V) magnezu. Jaka jest procentowa zawartość pięciotlenku fosforu w kościach?
41. Dwuchromian amonowy rozkłada się przy ogrzewaniu na tlenek chromu(III) azot i wodę. Jaka będzie masa pozostałości po rozłożeniu 20g dwuchromianu i jaką objętość zajmą wytworzone gazy (zmierzoną w warunkach normalnych)?
42. 100g metalicznej miedzi ogrzano ze 100g siarki, przy czym powstał siarczek miedzi(I). Jaka substancja i w jakiej ilości pozostała nieprzereagowana?
43. Ile gramów kwasu siarkowego(VI) tlenku manganu(IV) i chlorku sodu potrzeba do otrzymania 25g chloru?
44. Ile siarczku żelaza(II) należy rozłożyć chlorowodorem aby otrzymanym siarkowodorem wytrącić całkowicie jony ołowiu z roztworu azotanu(V) ołowiu(II) zawierającego 10g tej soli. Straty siarkowodoru wynoszą 10% . Ile litrów gazowego chlorowodoru (w przeliczeniu na warunki normalne) należy użyć do tego celu?
45. Ile należy stopić bezwodnej sody, piasku i kredy aby wyprodukować $0,5$ tony szkła butelkowego o ogólnym wzorze tlenkowym: $Na_2O \cdot CaO \cdot 6SiO_2$?
46. Opady atmosferyczne wymywają z 1 hektara gleby 15kg związanego azotu w ciągu roku. Jaką ilością czystej saletry wapniowej można wyrównać te straty?
47. Dobrać odpowiednie współczynniki stechiometryczne w poniższych reakcjach redoks.
 $PbS + HNO_3 = S + Pb(NO_3)_2 + NO + H_2O$
 $KOH + Br_2 = KBrO_3 + KBr + H_2O$
 $KMnO_4 + H_2O_2 + H_2SO_4 = MnSO_4 + O_2 + K_2SO_4 + H_2O$
 $HNO_2 = HNO_3 + NO + H_2O$
 $Cr_2O_7^{2-} + Fe^{2+} + H^+ = Cr^{3+} + Fe^{3+} + H_2O$
 $MnO_4^- + C_2O_4^{2-} + H^+ = Mn^{2+} + CO_2 + H_2O$
 $NH_4^+ + NO_2^- = N_2 + H_2O$

ODPOWIEDZI DO ZADAŃ

- 0,736atm; 559,4mmHg,
1. 6,99kJ, 6,99·10⁶mJ; 2. 962,96kJ, 0,963·10⁹mJ,
- piwo: 942kJ/l, mleko: 1360kJ/l,
- 0,005hl; 0,5·10⁶μl,
- 1,5m³/godz.,
- 52,36·10³sztuk,
- 1,66·10⁻³⁶Tmol; 1,66·10⁻¹²pmol,
- M_{H₂SO₄}=98g/mol, M_{AlPO₄}=122g/mol, M_{C₆H₁₂O₆}=180g/mol, M_{C₁₅H₃₂O₄}=276g/mol,
- kwas azotowy (V) -1,047·10⁻²²g, 1,047·10⁻²⁸tony; octan sodu -1,362·10⁻²²g, 1,362·10⁻²⁸tony; chlorek żelaza (III) - 2,699·10⁻²²g, 2,699·10⁻²⁸tony,
- K 1mol, H 1mol, S 1mol, O 3mol,
- 0,543mol Ca, 1,086mol Cl,
- 4,326·10²³atomów,
- 3,34·10²³atomów,
- 5,89·10²³atomów,
- C₆H₁₂O₆ + 6O₂ = 6H₂O + 6CO₂,
- 4NH₃ + 3O₂ = 2N₂ + 6H₂O
4NH₃ + 5O₂ = 4NO + 6H₂O
4NH₃ + 7O₂ = 4NO₂ + 6H₂O
3N₂O + 2NH₃ = 4N₂ + 3H₂O
2H₂S + 3O₂ = 2SO₂ + 2H₂O
2NO₂ + 4H₂ = N₂ + 4H₂O
3H₂SO₄ + 2Al(OH)₃ = Al₂(SO₄)₃ + 6H₂O
2K₃PO₄ + 3MgSO₄ = Mg₃(PO₄)₂ + 3K₂SO₄,
- C₂H₄ + 3O₂ = 2CO₂ + 2H₂O
C₆H₆ + 7,5O₂ = 6CO₂ + 3H₂O lub
2C₆H₆ + 15O₂ = 12CO₂ + 6H₂O
C₄H₁₀ + 6,5O₂ = 4CO₂ + 5H₂O lub
2C₄H₁₀ + 13O₂ = 8CO₂ + 10H₂O
C₅H₁₀ + 7,5O₂ = 5CO₂ + 5H₂O lub
2C₅H₁₀ + 15O₂ = 10CO₂ + 10H₂O
C₁₄H₃₀ + 21,5O₂ = 14CO₂ + 15H₂O lub
2C₁₄H₃₀ + 43O₂ = 28CO₂ + 30H₂O,
- 66g,
- 6l HCl + 1l H₂,
- 3,5m³; 7m³,
- 4,48dm³,
- C₂H₆,
- 4,015 · 10³mg, 4,053 · 10³mg, 3,364 · 10³mg,
- 42,86g,
- 21,1dm³,
- 4P + 3KOH + 3H₂O = PH₃ + 3KH₂PO₂,
- Zawartość żelaza w syderycie = 48,3% a w pirycie 63,6%,
- 50,3g FeO i 30,81g CO₂,
- Pb:O = 12,95:1; %Pb = 92,83,
- M = 65,34g/mol,
- 0,654mol,
- 1,53mola = 3,09g = 0,0343m³,
- CH₄,
- 1,857m³,
- 2,687·10⁻¹⁹
- tzw. liczba Loschmidta,
- 2NaOH + FeSO₄ = Na₂SO₄ + Fe(OH)₂
Al₂(SO₄)₃ + 3Ca(OH)₂ = 3CaSO₄ + 2Al(OH)₃

